

Дубовик О. Ю.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4668-4738>

ПОДАТКОВІ ТРЕНДИ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Введення воєнного стану на території України внесло суттєві корективи у політичні й економічні процеси в країні, націлені на підтримку її Збройних сил; тимчасово окупованих або зруйнованих внаслідок бойових дій територій; громадян, які вимушені мігрувати всередині країни; можливості подальшого функціонування бізнесу.

2022 рік став неймовірно складним для всіх підприємців України. Український бізнес минулого року загалом втратив 20 % прибутку. Особливо це стосується Луганської, Херсонської, Запорізької, Донецької, Дніпропетровської, Харківської та Миколаївської областей.

За опитуванням Фонду «Демократичні ініціативи», виявилось, що головними перешкодами, які зараз існують для підприємництва, на думку українців, є корупція (46,7 %), руйнування, завдані війною (36,7 %), неадекватна система податкового адміністрування і контролю (36,1 %) тощо. [1]

Сьогодні вже актуальним стає питання відновлення довоєнного стану нашої економіки, у тому числі і через реформу системи оподаткування. Податкова реформа, яка набирає обертів в Україні, націлена на зміну формату взаємовідносин між податковою службою і платниками податків.

Поновлення з 1 серпня 2023 р. документальних планових перевірок бізнесу, за словами голови Комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Д. Гетманцева, повинно стосуватися виключно підприємств, щодо яких є ризик недонадходження податків у бюджет, нижчі, ніж по галузі, зарплата і податкове навантаження та великий обсяг операційних витрат. А питома вага таких підприємств в Україні останнім часом збільшується. І якщо перед початком війни, станом на 01.02.2022 р., кількість ризикових

платників податку на додану вартість, який є найбільшим бюджетоутворюючим податком країни, становила 41548, або 24,4 %, то вже на 1 травня 2023 р. їх чисельність збільшилася на 21 % і становила 40,7 % від загальної кількості платників (рис. 1). [2]

Рис. 1. Динаміка кількості ризикових платників ПДВ в Україні

Але на сьогодні планові документальні податкові перевірки торкнулися лише трьох груп платників податків: виробників та реалізаторів підакцизних товарів, фінансових установ та грального бізнесу. На проведення перевірок платників з інших сфер діяльності мораторій діє і надалі без урахування критеріїв ризиків щодо несплати податків.

Урядом скасовано особливу систему оподаткування єдиним податком за ставкою 2 %, яка діяла для платників єдиного податку 3 групи. А платники єдиного податку 1 та 2 групи повинні тепер сплачувати його у повному обсязі.

Ці та інші нововведення сприятимуть збільшенню надходжень до державного та місцевих бюджетів у 2023 році на суму близько 8 млрд. грн. Але й досі залишається багато податкових пільг і привілей, що надаються бізнесу, розташованому на тимчасово окупованих територіях України та територіях активних бойових дій. Також діють звільнення від відповідальності за порушення законодавства щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг; встановлення мораторію на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення та сплати ЄСВ; звільнення від оподаткування податком на доходи

фізичних осіб благодійної допомоги, отриманої фізичними особами – благодійниками тощо. Суми авансових внесків з єдиного податку платників 1 та 2 груп, що були нараховані контролюючим органом за відповідні періоди з 1 квітня 2022 р. по 31 липня 2023 р., підлягають анулюванню. [3]

Держава продовжує підтримувати бізнес і населення. Адже ми знаємо, що у кризові часи неможна підвищувати податки. Але втрата третини економіки, 30-відсоткове безробіття вимагають від України проведення ефективної податкової політики задля скорішого відновлення країни.

Список використаних джерел

1. Українці вважають корупцію головною перешкодою для підприємництва – опитування. Економічна правда. 11.09.2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/09/11/704175/>

2. В Україні зростає кількість ризикових платників ПДВ. Дебет-Кредит. URL: <https://news.dtki.ua/taxation/pdv/84372-v-ukrayini-zrostaie-kilkist-rizikovix-platnikiv-pdv>

3. Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану».